

Innhold

Forord	5
---------------------	---

Kapittel 1

Mobbeatferd og inkludering i barnehagen	17
Inkludering i barnehagen	18
Kunnskapsøkning og styringsdokumenter om mobbetemaet.....	21
Hvor vanlig er mobbing i barnehagen?	24
Hva er mobbeatferd, og hvordan arter den seg blant barnehagebarn?	26
Mobbing, erting eller konflikt?	30
Forskjeller mellom erting og mobbing	32
... og voksne er modeller for barna	34
Oppsummering og spørsmål	35
Referanser	36

Kapittel 2

Former for mobbeatferd i barnehagen	43
Former for mobbeatferd	44
Ressurskontrollteori og mobbeatferd	47
Hva slags atferd og hvilke situasjoner skal ansatte i barnehagen være oppmerksomme på?	50

Barn som viser mobbeatferd, barn som utsettes for mobbeatferd, og de som ser på (tilskuere)	52
Mobbeatferd hos barnehagebarn	53
Hvem er i risikosonen?	54
Hvilken effekt har mobbing på mobberne?	54
Treningsbehov	54
Hva skal de voksne gjøre?	55
De som utsettes for mobbeatferd	55
Hvem er i risikosonen?	56
Konsekvenser av å bli utsatt for mobbeatferd	57
Hva trenger disse barna?	57
Hva skal de voksne gjøre?	57
Barn som ser på mobbing (tilskuere)	58
Hvem er i risikosonen?	58
Effekt av mobbing på tilskuere	58
Læringsbehov	59
Hva skal de voksne gjøre?	59
Oppsummering og spørsmål	59
Referanser	61

Kapittel 3

Hva kan barnehageansatte gjøre?	66
Inkluderende og forebyggende aktiviteter	
De voksne må ta ansvar	67
Viktig å snakke om mobbing	67
Eksempler på aktiviteter for å snakke om mobbeatferd og mobbing	68
Aktivitet 1. Hva er mobbeatferd og mobbing?	68
Aktivitet 2. Å bruke fortellinger	69
Aktivitet 3. Erting eller mobbing?	70
Aktivitet 4. Med eller uten vilje?	71

Aktivitet 5. Inkludering – «du kan ikke si at noen ikke kan være med»	72
Aktivitet 6. Å lese og diskutere barnebøker for å forebygge og utvide forståelsen om mobbing	73
Oppsummering og spørsmål	74
Referanser	75

Kapittel 4

Sosial kompetanse for å forebygge mobbeatferd i

barnehagen	77
Å utvikle sosial kompetanse og inkluderende atferd hos barn	78
Empatiaktiviteter	81
Aktiviteter for å stimulere og utvikle empatiske ferdigheter	82
Aktivitet 1. Sette navn på følelser	82
Aktivitet 2. Utvikle toleranse og respekt for ulikheter	82
Aktivitet 3. Hjelp andre til å føle seg bedre – å trøste	83
Aktivitet 4. Være vennlige	84
Aktivitet 5. «Den gylne regel»	84
Aktivitet 6. Modellere hjelpsomhet	85
Aktiviteter knyttet til selvsikkerhet og selvhevdelse	85
Barna trenger erfaring for å håndtere konflikter og mobbesituasjoner	89
Eksempler på aktiviteter for å lære problemløsningsstrategier ...	90
Oppsummering og spørsmål	92
Referanser	92

Kapittel 5

Sentrale tiltak	95
– forutsetninger for å lykkes med tiltak mot mobbing i barnehagen	
Tidlig innsats	96
Hele barnehagemiljøet må aktiveres i arbeidet mot mobbing	98

Kapasitetsbygging i hele personalgruppen.....	99
Intervensjoner mot mobbing i tidlig alder.....	102
Intervensjoner på tre nivå	103
Eksempler på evidensbaserte intervensjoner	104
Intervensjoner for barn.....	104
Intervensjoner for foreldre.....	105
Intervensjoner for barnehagepersonale	106
Sentrale innfallsvinkler i Be-Prox.....	107
Hvordan håndtere mobbeatferd?	108
Oppsummering og spørsmål	110
Referanser	110

Kapittel 6

Autoritative og sensitive voksne	117
Syv voksenstiler	122
Hvordan bygge et autoritativt klima i en barnehage?	123
En oversikt over det autoritative perspektivet: på individnivå og organisasjonsnivå (klima) og implementering.....	125
Sensitive voksne	127
Sårbare barn.....	128
«Banking time»: en intervensjon som bygger kvalitet i interaksjoner	129
Oppsummering og spørsmål	131
Referanser	132

Kapittel 7

Samarbeid med foreldrene	135
Sammen for å skape et trygt og godt miljø.....	136
Inkluderings trening som foreldrene kan gjøre uavhengig av barnehagen	141
God kommunikasjon med foreldrene	142
Å inkludere foreldrene i utforming av tiltak	145

Å inkludere minoritetsspråklige foreldre i barnehagen	145
Oppsummering og spørsmål	147
Referanser	148

Kapittel 8

Implementering av mobbetemaet	151
Trening	154
Lesing av fagstoff	155
IGP	155
Verdenskafé	156
Veiledning	157
Administrativ støtte	158
Implementeringskvalitet	158
Barrierer for endring	160
Den kollektive orienteringen i implementeringen	161
Implementeringsplan relatert til mobbetemaet	162
Oppsummering og spørsmål	163
Referanser	164